

7.1.2016

Στην αναλαμπή του 2016 με νωπές ακόμη τις μνήμες από το 2015 που πρόσφατα αποχαιρετήσαμε, σκέψεις απολογισμού είναι αναπόφευκτες. Όλες και όλοι αναρωτιόμαστε: κέρδισε έδαφος η διαμεσολάβηση μέσα στο 2015; Και αν όχι τότε θα συμβεί αυτό; Είναι αλήθεια ότι ομόφωνα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η χρονιά που πέρασε λίγα πρόσφερε στη διάδοση του θεσμού.

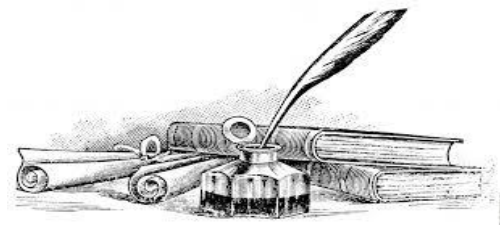
Αν και το 2015 ξεκίνησε ελπιδοφόρα για την ανάπτυξη της διαμεσολάβησης, με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια να βρίσκονται στο επίκεντρο της σχετικής συζήτησης, η χρονιά έκλεισε με τη δημιουργία ακόμη ενός οργανισμού, που στόχο και σκοπό έχει να συνενώσει όλους τους επαγγελματίες γύρω από τη διαμεσολάβηση. Ωραία παρουσία, εντυπωσιακή συγκέντρωση δυνάμεων και μέσων, μένει να φανεί το πραγματικό έργο, που θα επιτρέψει σε κάθε ένα από τους διαπιστευμένους στο Υπουργείο Δικαιοσύνης διαμεσολαβητές να έχουν εμπειρία διαμεσολάβησης εντός του 2016!

Φιλόδοξος στόχος; Ίσως, αλλά και φιλόδοξο και πολλά υποσχόμενο το σχετικό εγχείρημα!

Φαίνεται, όμως, ότι η «σωτηρία» θα έρθει πάλι από την Εσπερία, όπου η διαμεσολάβηση κερδίζει αργά αλλά σταθερά έδαφος: στη Γαλλία γίνεται υποχρεωτική σε όλο και περισσότερες κατηγορίες διενέξεων και στη Μεγ. Βρετανία, λόγω της σχετικής νομολογίας, έχει γίνει αδιαμφισβήτητο κομμάτι της διαδικασίας.

Όπως μου ανέφερε ένας άγγλος διαμεσολαβητής ελληνικής καταγωγής, από τους λίγους που βιοπορίζονται μόνο από τη διαμεσολάβηση, χρειάζεται πολύ υπομονή η διαμεσολάβηση.....

Ευχόμαστε σε όλους ένα ευτυχισμένο και δημιουργικό 2016!

Ιωάννα Αναστασοπούλου
ΔΝ Δικηγόρος
Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια
Πρόεδρος ΕΛΛΚΔΔ

ΤΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΗΝ «ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ» ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Του [Gearóid Carey](#)

Εισαγωγή

Στην Ιρλανδία, σε μια πρόσφατη απόφαση, το Εφετείο ασχολήθηκε με το τμήμα 15 του νόμου περί αστικής ευθύνης και δικαστηρίων του 2004, που παρέχει τη δυνατότητα στο High Court, στις αξιώσεις για προσωπική βλάβη, να επιβάλει τη διαμεσολάβηση, ανεξάρτητα της συναίνεσης των μερών. Κάτι τέτοιο έρχεται σε αντίθεση με τη διάταξη 63α, Κανόνας 6(1)(xiii) και τη διάταξη 56(A), Κανόνας 2 των Κανόνων των Superior Courts, που διευκρινίζουν ότι τα δικαστήρια δεν μπορούν να επιβάλουν την υποβολή μιας διαφοράς σε διαδικασία εναλλακτικής επίλυσης.

Ιστορικό

Ο ενάγων είχε εμπλακεί σε δύο ατυχήματα στο πλαίσιο άσκησης της εργασίας του και προέβαλε ωριστικές αξιώσεις στο High Court που εν τέλει παγιώθηκαν. Οι υποθέσεις παρουσίασαν σημαντική καθυστέρηση, καθώς είχαν αρχίσει το 2008, η πρώτη απόφαση εκδόθηκε εντός του 2009 και η διαδικασία των αποδείξεων άρχισε το 2013. Στη μία περίπτωση, η ευθύνη έγινε δεκτή (αν και το ύψος της αποζημίωσης ήταν υπό συζήτηση). Στην άλλη περίπτωση, η προβληθείσα αξίωση δεν έμοιαζε να δημιουργεί ζητήματα ως προς την ευθύνη. Ο δικαστής είχε πληροφορηθεί εσφαλμένα ότι η δεύτερη αξίωση δεν συμπεριλάμβανε αμφισβήτηση σχετικά με την ευθύνη και, αφού εξέτασε τις προτάσεις και των δυο πλευρών, αποφάσισε ότι η υπόθεση ήταν κατάλληλη για διαμεσολάβηση.

Εφαρμογή και Νομοθεσία

Ο εναγόμενος άσκησε έφεση και προσδιόρισε διάφορους λόγους κατά της αποφάσεως του δικαστή περί υποχρεωτικής διαμεσολάβησης. Υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι δεν είχε την πρόθεση να κάνει μια προσφορά διακανονισμού, και ότι η διαμεσολάβηση θα συνεπάγονταν ακόμα ένα οικονομικό κόστος. Ο ενάγων επιθυμούσε να προχωρήσει η διαμεσολάβηση, και υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της διαμεσολάβησης, σύμφωνα με το τμήμα 15 του νόμου. Επίσης, έγινε αναφορά και σε μια μη δημοσιευθείσα απόφαση που εφάρμοσε το Τμήμα 15, στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι ήταν σκόπιμο να επιβάλει διαμεσολάβηση εκεί όπου θα βοηθούσε στην επίτευξη της διευθέτησης. Ο ενάγων ανέφερε, επίσης, την πιθανότητα ότι, ακόμη και αν ήταν ανεπιτυχής, η διαμεσολάβηση θα μπορούσε να περιορίσει τα ζητήματα που θα έπρεπε στη συνέχεια να ρυθμιστούν από τον δικαστή σε δίκη, και ότι με την έφεσή του ο εναγόμενος επεδίωκε να καθυστερήσει τη διευθέτηση της υπόθεσης και να οδηγήσει σε πρόσθετο κόστος.

Ο Δικαστής στο Εφετείο, ξεκίνησε εξιστορώντας την ιστορία των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης διαφορών στην Ιρλανδία και τα οφέλη που η διαμεσολάβηση – ως η πιο εξέχουσα

μορφή τους-μπορεί να αποφέρει. Έχοντας συνοψίσει τα πραγματικά περιστατικά και τα επιχειρήματα, ανέφερε το τμήμα 15 του νόμου που ορίζει ότι:

"(1) Upon the request of any party to a personal injuries action, the court may:

(a) at any time before the trial of such action, and

(b) if it considers that the holding of the meeting pursuant to a direction under this subsection would assist in reaching a settlement in the action, direct that the parties to the action meet to discuss and attempt to settle the action, and a meeting held pursuant to a direction under this subsection is in this Act referred to as a 'mediation conference'

(2) Where the court gives a direction under subsection (1), each party to the personal injuries action concerned shall comply with the direction."

Κατόπιν, ο δικαστής παρατήρησε ότι η διατύπωση διευκρινίζει ότι τα μέρη σε μια προσφυγή για προσωπική βλάβη μπορεί να υποχρεωθούν να συμμετάσχουν σε διαμεσολάβηση, είτε το επιθυμούν είτε όχι. Επιπλέον, αναγνώρισε ότι για να λάβει αυτή την απόφαση, ένα δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη ότι προκαλώντας τη διαμεσολάβηση, μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη συμφωνίας. Περαιτέρω, παρατήρησε ότι «δεν βοηθά στην επίτευξη συμφωνίας, αν μια διαταγή εκδίδεται δυνάμει του τμήματος αυτού με ελάχιστες προοπτικές επιτυχούς έκβασης και την πιθανότητα ότι όλα αυτά που θα επιτευχθούν θα συνεπάγονται περισσότερα έξοδα και καθυστέρηση.»

Απόφαση

Ο Δικαστής ξεκίνησε υπογραμμίζοντας τους κανόνες των Superior Courts, σύμφωνα με τους οποίους τα μέρη θα μπορούσαν να κληθούν απλώς να εξετάσουν τη διαμεσολάβηση, κανόνες οι οποίοι κατά τη γνώμη του αναγνωρίζουν τον εκούσιο χαρακτήρα της διαδικασίας. Ωστόσο, με τη θέσπιση του νόμου, ο νομοθέτης προχώρησε περισσότερο επιτρέποντας σε ανάλογες περιπτώσεις σωματικών βλαβών να δώσουν εντολή για διεξαγωγή διαμεσολάβησης.

Με την επιφύλαξη των νομοθετικών προθέσεων, ο Δικαστής προειδοποίησε ότι «πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε, εκδίδοντας μια εντολή σύμφωνα με το τμήμα 15, το δικαστήριο απλά να μην επιτείνει την καθυστέρηση και προσθέτει δικαστικά έξοδα». Για να αποφευχθεί ένα τέτοιο αποτέλεσμα, έκανε μερικές γενικές παρατηρήσεις σχετικές με τη διάταξη του τμήματος 15:

- Η συνήθης διαδρομή προς την διευθέτηση υποθέσεων σωματικών βλαβών είναι μέσω διαπραγματεύσεων που γίνονται αυτοπροσώπως, το οποίο ο Δικαστής σημείωσε ότι δεν είχε συμβεί στην παρούσα περίπτωση. Κατά συνέπεια, θεώρησε ότι το «δικαστήριο πρέπει να διστάζει να επιβάλει υποχρεωτική διαμεσολάβηση, στις περιπτώσεις τις οποίες τα μέρη δεν προσπάθησαν τα ίδια να επιδιώξουν μια διευθέτηση της αντιδικίας κατά τον συνήθη τρόπο (που είναι οι διαπραγματεύσεις)».

- Θεώρησε επίσης ότι θα επιτευχθούν ελάχιστα σχετικά με την επίτευξη διακανονισμού ή με την εξοικονόμηση κόστους αν επιδιωχθεί διαμεσολάβηση σε πολύ καθυστερημένο στάδιο των διαδικασιών. Στην κρινομένη περίπτωση, η αποδεικτική διαδικασία είχε ήδη ολοκληρωθεί, η ανακοίνωση της δίκης είχε επιδοθεί και το θέμα ήταν έτοιμο να λάβει ημερομηνία ακρόασης.
- Ο Δικαστής είπε ότι το δικαστήριο πρέπει επίσης να εξετάσει, αν η έκδοση της διαταγής συνεπάγεται «κάποια ρεαλιστική προοπτική που συμβάλλει στην επίτευξη λύσης». Με αυτό τον τρόπο, το «δικαστήριο θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι εκδίδοντας την διαταγή δεν προσθέτει κόστος ούτε επιτείνει την καθυστέρηση».

Σε γενικές γραμμές, θεώρησε ότι το δικαστήριο:

«δεν πρέπει να ανεχθεί την έκδοση διαταγής δυνάμει του τμήματος 15 σε περιπτώσεις όπως η προκείμενη, όπου δεν είχε γίνει καμία ρεαλιστική προσπάθεια διακανονισμού, όπου η διαδικασία αποδείξεων έχει ολοκληρωθεί στο σύνολό της και όπου η υπόθεση επρόκειτο να συζητηθεί άμεσα στο ακροατήριο.»

Κατά συνέπεια, έκρινε ότι η εντολή περί υποχρεωτικής διαμεσολάβησης διατάξεων ήταν εσφαλμένη και θα πρέπει να εμποδιστεί.

Σχόλια

Η απόφαση επίσης ερμηνεύει τις προϋποθέσεις για τη υποχρεωτική διαμεσολάβηση όπως διατυπώνονται στο τμήμα 15. Πρόσθετοι σχετικοί παράγοντες που θα πρέπει να εξετάζει το Δικαστήριο για να εκδώσει διάταξη για υποχρεωτική διαμεσολάβηση είναι η έκταση των προγενέστερων προσπαθειών φιλικής διευθέτησης και το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εκκρεμούσα υπόθεση, καθώς και εάν διαφαίνεται η προοπτική μιας λύσης. Φαίνεται ότι πριν δοθεί εντολή για διαμεσολάβηση, το δικαστήριο πρέπει να εδραιώσει πολύ καλά την απόφασή του ώστε ώστε να στερούνται επιχειρημάτων εναντίωσης τα μέρη, τα οποία διαφορετικά είναι απρόθυμα να διαμεσολαβήσουν. Δυνάμει του τμήματος 15 είναι επομένως λιγότερο πιθανό να δοθεί εντολή για υποχρεωτική διαμεσολάβηση.

Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΥΝΙΣΤΑ ΠΑΡΑΚΩΛΥΣΗ, ΚΑΙ ΤΙ ΕΙΔΟΥΣ;

[McInnes Wilson Lawyers](#)

Αυστραλία, 23 Νοεμβρίου 2015

Στις μέρες μας, η παρακώλυση (disruption) είναι η πλέον διαδεδομένη λέξη για την περιγραφή γεγονότων, εξελίξεων ή ατόμων που αμφισβητούν τους παραδοσιακούς τρόπους και μέσα εντοπίζοντας, αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας εναλλακτικές λύσεις στις ήδη υπάρχουσες διαδικασίες. Χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο στους τομείς όπου η τεχνολογία έχει ενσωματωθεί σε υφιστάμενες επιχειρήσεις για να αλλάξει ραγδαία την λειτουργία τους.

Επομένως, πώς εφαρμόζεται αυτό στην διαμεσολάβηση;

Η άποψη μου είναι πως χρησιμοποιείται με δύο τρόπους:

1. Ο πρώτος τρόπος είναι ότι, μολονότι η τρέχουσα διάδοση και χρήση του όρου «παρακώλυση» είναι σχετικά πρόσφατες, η ίδια η ιδέα προϋπάρχει εδώ και πολλά χρόνια. Γι' αυτό το λόγο, χρειάστηκε να εφεύρουμε μία νέα λέξη για την περιγραφή αυτής της έννοιας, λόγω της επιρροής της. Όταν πρωτοεφαρμόστηκε στην επίλυση διαφορών στην Αυστραλία, η διαμεσολάβηση ήταν ο «παρεμποδιστής» των επίσημων θεσμικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών που ίσχυαν τότε, αλλά και σήμερα.
2. Ο δεύτερος τρόπος είναι ότι, με την παρεμποδιστική επιρροή της στην επίσημη νομική επίλυση διαφορών, η διαμεσολάβηση συνεχίζει να εξελίσσεται, να προσαρμόζεται στους χρήστες, στη νομοθεσία, στους ρυθμιστές και στους επαγγελματίες νομικούς και να αλλάζει το τοπίο επίλυσης των διαφορών.

Με μεγάλη ανησυχία, άκουσα έναν ομιλητή στο πρόσφατο ετήσιο συνέδριο της Εθνικής Διάσκεψης Δικαιόχρησης να δηλώνει απαντώντας σε ερώτηση για τις προσφυγές κατά καταχρηστικών ρητρών σε συμβάσεις με μικρές επιχειρήσεις, πως αυτές οι προσφυγές πρέπει σε πρώτο βαθμό να αντιμετωπίζονται από τα δικαστήρια που έχουν την ειδική αρμοδιότητα να εκδίδουν τέτοιου είδους αποφάσεις.

Ομολογουμένως, η ερώτηση εξέπληξε τον ομιλητή, ωστόσο με ανησύχησε το γεγονός, ότι η ενστικτώδης αντίδρασή του σε ένα νέο τομέα επίλυσης διαφορών είναι η προώθηση ενός επίσημου κατ' αντιδικία οργάνου, τα δικαστήρια.

Ειδικά στο πλαίσιο του τομέα της δικαιόχρησης όπου διαδοχικές κυβερνήσεις της Κοινοπολιτείας έχουν κατορθώσει να «παρακωλύσουν» τον συνηθισμένο τρόπο διαχείρισης των διαφορών του τομέα όχι μόνο με την εισαγωγή της διαδικασίας υποχρεωτικής επίλυσης διαφορών με διαμεσολάβηση στον Κώδικα Συμπεριφοράς δικαιόχρησης, αλλά και με τη χρηματοδότηση της δημιουργίας και της λειτουργίας της Υπηρεσίας του Συμβούλου Διαμεσολάβησης σε θέματα δικαιόχρησης (Office of Franchising

Mediation Adviser/ OFMA). Σε έκθεση που δημοσιεύτηκε από την κοινοβουλευτική Επιτροπή Εταιρειών και Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών της Κυβέρνησης της Κοινοπολιτείας για την περίοδο 2008-2010, η Υπηρεσία του Συμβούλου Διαμεσολάβησης σε θέματα δικαιόχρησης (στο εξής OFMA) αναφέρθηκε ως εξής: *Τα στατιστικά της OFMA δείχνουν πως περίπου 75% των διαμεσολαβήσεων κατέληξαν σε δεσμευτική συμφωνία. Κατά μέσο όρο, ο διαμεσολαβητής κοστίζει σε κάθε μέρος περίπου \$1,500 (γύρω στα 1.100 ευρώ) και ο μέσος όρος ολοκλήρωσης της διαδικασίας μετά την συνάντηση με τον διαμεσολαβητή είναι πέντε εβδομάδες.*

Η επίλυση των διαφορών μέσω άλλων προγραμμάτων, όπως ο Επίτροπος Μικρών Επιχειρήσεων, που ηγείται πρωτοβουλιών επίλυσης διαφορών, τα κέντρα επίλυσης διαφορών, τα προγράμματα επίλυσης διαφορών από μισθώσεις αστικές και επαγγελματικές προσφέρει τον έλεγχο της επίλυσης της διαφοράς στα μέρη που εμπλέκονται σε αυτή, μέσω φθηνής και ταχείας διαδικασίας επίλυσης διαφορών σε σχέση με την επίσημη, αντιπαραθετική, μακρά και δαπανηρή επίσημη διαδικασία αντιδικίας των δικαστηρίων.

Εάν η διαμεσολάβηση, που όταν εισήχθη για πρώτη φορά αντιμετωπίστηκε με σκεπτικισμό και με την ίδια καχυποψία με την οποία αντιμετωπίζονται σήμερα κάποιοι «παρεμποδιστές», μπορεί να μειώσει τον αριθμό των δικαστικών διαδικασιών, ενθαρρύνοντας την επίλυση τους νωρίτερα και με μικρότερο κόστος, ενώ ταυτοχρόνως αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο της προσφυγής στα δικαστήρια για τις υποθέσεις που δεν μπορούν να επιλυθούν δικαστικά, τότε αυτό είναι σίγουρα ένα πλεονέκτημα για όλους και κάτι που πρέπει να υποστηριχθεί.

Η έκθεση για τις Κυβερνητικές Υπηρεσίες της Αυστραλίας που δημοσίευσε η Επιτροπή Παραγωγικότητας το 2015 ανέφερε τα εξής:

Σε εθνικό επίπεδο, 463.200 υποθέσεις υποβλήθηκαν σε πολιτικά δικαστήρια (εκτός των οικογενειακών δικαστηρίων, των Ομοσπονδιακών Περιφερειακών Δικαστηρίων, των ιατροδικαστικών και πτωχευτικών δικαστηρίων), μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται και 458.200 υποθέσεις των ανώτατων δικαστηρίων των Πολιτειών και των Επικρατειών, των περιφερειακών δικαστηρίων και των ειρηνοδικείων και 5000 υποθέσεις του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου. Στις πολιτείες και τις επικράτειες, 68500 υποθέσεις πτώχευσης παραπέμφθηκαν στα ανώτατα δικαστήρια.

Η έκθεση του Εθνικού Συμβουλίου Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών της Αυστραλίας που δημοσιεύτηκε το 2003 κατέγραψε ανοδικές τάσεις του αριθμού των υποθέσεων που παραπέμπονται σε διαμεσολάβηση από τα δικαστήρια, μετά την έναρξη των δικαστικών διαδικασιών, ενώ τα ποσοστά επίλυσης των υποθέσεων κυμαίνονται μεταξύ 50-65%.

Όπως έχει παρατηρηθεί, ο πιο συχνός ισχυρισμός είναι ότι από όλες τις επίσημες δικαστικές διαδικασίες μόλις το 5% περίπου φτάνει έως το ακροατήριο των δικαστηρίων και ότι η συντριπτική πλειονότητα επιλύεται και ολοκληρώνεται στην πορεία.

Η διαμεσολάβηση, πέρα από το ότι «παρεμποδίζει» τη μεταβίβαση των διαφορών στα δικαστήρια, εξακολουθεί να εξελίσσεται. Το ίδιο και ο τρόπος με τον τρόπο σκεφτόμαστε πως πρέπει να επιλύονται οι διαφορές έγκαιρα και δίχως να είναι απαραίτητη η προσφυγή

σε επίσημα θεσμικά όργανα, όπως τα δικαστήρια. Η επιρροή της διαμεσολάβησης στην αποφυγή ή την πρόωρη επίλυση των δικαστικών διαδικασιών έχει και η ίδια «παρεμποδιστεί» στις παρακάτω περιπτώσεις:

1. Οι επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει και ενσωματώσει εσωτερικές διαδικασίες επίλυσης των διαφορών
2. Ο ΟΦΜΑ έχει εγκαινιάσει πρόωρες διαδικασίες παρεμβάσεως που προηγούνται της διαμεσολάβησης και
3. Τα μοντέλα διαμεσολάβησης εξελίσσονται σε άλλα υβριδικά εργαλεία επίλυσης των διαφορών όπως το MedArb ή ArbMed, το οποίο μετατράπηκε από διαμεσολαβητικό μοντέλο διευκόλυνσης, σε ένα μοντέλο, όπου απαιτείται η γνώμη του διαμεσολαβητή, η οποία δεν είναι δεσμευτική για τα δύο μέρη ή επίσης είναι κατατεταγμένη σε υποχρεωτικές συνεδρίες σε συγκεκριμένους τομείς νομικών διαφορών.

Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να προωθούμε πιο συχνά στις εσωτερικές μας συζητήσεις τη χρήση πρόωρων διαδικασιών επίλυσης διαφορών στη δικαιόχρηση ενισχύοντας την επίσημη αποδοχή και τη χρήση υφιστάμενων υπηρεσιών διαμεσολάβησης και την κυβέρνηση, η οποία σκέφτεται την εφαρμογή νέας νομοθεσίας για την επίλυση των διαφορών.

Όπως αναφέρεται στον Κώδικα Δικαιόχρησης, πρέπει να επιχειρήσουμε να προβλέψουμε διαδικασίες φιλικής επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση ή άλλες διαδικασίες επίλυσης διαφορών πριν την προσφυγή στα δικαστήρια.

Μολονότι μπορεί να φανεί περίεργο να το ακούτε από έναν Διαπιστευμένο Ειδικό στις Εμπορικές Διαφορές και μέλος της Queensland Law Society, αλλά ως Εθνικά Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής και Διαιτητής, είμαι της άποψης ότι οι πελάτες προτιμούν να επιλύουν επιτυχώς τις διαφορές με ικανοποιητικούς όρους για αυτούς, με το μικρότερο δυνατό κόστος και περισπασμό από τις επιχειρήσεις τους, μεγιστοποιώντας τις πιθανότητες διατήρησης της σχέσης με το άλλο μέρος.

Οι διαφορές είναι σαν τον θάνατο και τους φόρους και δεν νομίζω πως μπορούμε να απαλλαγούμε ποτέ από αυτές. Παρακινώ λοιπόν τους πάντες να συμμετάσχουν ενεργά σε όλες τις προσπάθειες, είτε αυτές είναι επίσημες όπως οι διαδικασίες της ΟΦΜΑ, είτε ανεπίσημες, πριν την προσφυγή σε επίσημες δικαστικές διαδικασίες.

ΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ

Του [Simon J. A. Mason](#)

Γκράφιτι της Hanaa El Degham που απεικονίζει γυναίκες οι οποίες την ημέρα των βουλευτικών εκλογών μετά την επανάσταση στέκονται στην ουρά όχι για να ψηφίσουν, αλλά για να προμηθευθούν μαγειρικές συσκευές με φιάλες αερίου. Εικόνα: Mia Gröndahl (© 2013).

Το άρθρο βασίζεται σε συλλογή απόψεων που δημοσιεύτηκαν στο [“Gender in Mediation: An Exercise Handbook for Trainers”](#), του [Center for Security Studies at ETH Zurich](#) τον Νοέμβριο του 2015.

Πώς μπορούν να επιλυθούν οι συγκρούσεις χωρίς ο ένας να επιβάλει στον άλλον την άποψή του για το τι είναι σωστό και καλό; Αυτό το ερώτημα βρίσκεται στο επίκεντρο της διαμεσολάβησης ως μεθόδου επίλυσης των συγκρούσεων, καθώς και στο επίκεντρο μιας μετασχηματιστικής κατανόησης της ισότητας των δύο φύλων. Και οι δύο προσεγγίσεις αμφισβητούν τους πατερναλιστικούς και πατριαρχικούς τρόπους επίλυσης των συγκρούσεων, όπου ο ηγέτης αποφασίζει τι είναι σωστό για τους άλλους χωρίς να ακούσει τις απόψεις τους. Αντί να θεωρούμε την ισότητα των δύο φύλων ζήτημα πολιτικής ορθότητας και κανονιστικής αναγκαιότητας, πρέπει να την αντιμετωπίσουμε ως θεμελιώδη αλλαγή του τρόπου διαμόρφωσης των κοινωνιών και αντιμετώπισης των συγκρούσεων: αμφισβητώντας την πατριαρχία και αναπτύσσοντας συνεργατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ο Ρωμαιοκαθολικός ηγούμενος Mark Patrick Hederman έχει περιγράψει το ζήτημα της πατριαρχίας [με τα εξής λόγια](#): « Οι άνδρες πάντοτε ήταν κυρίαρχοι. Και το ανδρικό φύλο πάντοτε και παντού καταχράστηκε το γυναικείο. Σαφώς, η πατριαρχική κοινωνία των τελευταίων δύο με τεσσάρων χιλιάδων χρόνων, που χαρακτηρίζονταν από υπέρμετρη ανδρική δύναμη και ενέργεια, φέρει την ευθύνη για πολλά από τα σύγχρονα προβλήματα: το απηνές κυνήγι της εξουσίας, την καταστροφική εκμετάλλευση του φυσικού κόσμου, τα

πυρηνικά όπλα, τη βία μεταξύ των εθνών, την υποβάθμιση των γυναικών, την κακομεταχείριση των παιδιών, την φυλετική καταπίεση, τον υπερβολικό ανταγωνισμό και τον απύθμενο υλισμό». Αυτές οι δυνατές λέξεις είναι ένα σημαντικό καμπανάκι που μας υπενθυμίζει ότι πρέπει να αρχίσουμε να αντιμετωπίζουμε τα ζητήματα που άπτονται θεμάτων των δύο φύλων όπως ακριβώς είναι: μία θεμελιώδης αλλαγή στις αξίες και τις προσεγγίσεις της σύγκρουσης.

Όπως [υποστηρίζει](#) ο φιλόσοφος Zygmunt Bauman, υπάρχουν δύο άξονες του φεμινισμού. Ο πρώτος αναζητεί ισότιμες ευκαιρίες για τα δύο φύλα: εάν οι άνδρες επιτρέπεται να σκοτώνουν, γιατί δεν επιτρέπεται να σκοτώνουν και οι γυναίκες; Εάν οι άνδρες μπορούν να είναι πολιτικοί και γενικοί διευθυντές, γιατί δεν μπορεί να συμβεί το ίδιο και με τις γυναίκες; Αυτός ο άξονας είναι πολύ σημαντικός, αλλά δεν επαρκεί. Τείνει να χρησιμοποιεί υποστηρικτικές προσεγγίσεις για να κερδίσει πρόσβαση σε θέσεις εξουσίας, αλλά όχι για την αμφισβήτηση των αξιών τους.

Ο δεύτερος άξονας πάει πέρα από τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση στην εξουσία, προκειμένου να αμφισβητήσει τις αξίες που διέπουν την κοινωνία μας και τον τρόπο αντιμετώπισης της σύγκρουσης. Σε πλήρη εναρμόνιση με την μετασηματιστική φεμινιστική σχολή και τη διαμεσολάβηση, αυτός ο άξονας αμφισβητεί τις ίδιες τις αξίες της πατερναλιστικής ηγεσίας (είτε αυτός ο ηγέτης είναι άνδρας είτε είναι γυναίκα). Σε αυτό τον άξονα, η μετασηματιστική προσέγγιση της ισότητας των δύο φύλων απαντά στο πρόβλημα της πατριαρχίας που τόνισε ο Mark Hederman. Είναι στενά συνδεδεμένος με τη διαμεσολάβηση που προσπαθεί να βοηθήσει τα δύο μέρη να καταλήξουν σε μία συμφωνία, αλλά δεν τους την επιβάλλει. Υπάρχουν πολλές επιπτώσεις αυτού του άξονα της ισότητας των φύλων και του φεμινισμού για τη διαμεσολάβηση στο πλαίσιο της βίαιης πολιτικής σύγκρουσης. Το φύλο επηρεάζει τους [παράγοντες, το περιεχόμενο, το πλαίσιο και την διαδικασία](#) της διαμεσολάβησης. Ο διαμεσολαβητής και τα δύο μέρη της σύγκρουσης είναι *παράγοντες* που χρειάζεται να κατανοήσουν με ποιον τρόπο η πολιτιστική τους κληρονομιά διαμορφώνει τις ανάγκες τους, τις αντιλήψεις τους και τους τρόπους αλληλεπίδρασής τους.

Η [Carol Gilligan](#) αποδεικνύει με ποιον τρόπο, λόγω χάρη στις ΗΠΑ, οι δεξιότητες ενίσχυσης σχέσεων συνδέονται με το γυναικείο φύλο, ενώ η ώθηση για ανεξαρτησία συνδέεται με το ανδρικό φύλο. Ωστόσο, για να γίνει κάποιος σωστός διαμεσολαβητής, πρέπει να είναι καλός στην ενίσχυση των σχέσεων, καθώς και ανεξάρτητος και αυτόνομος στον τρόπο με τον οποίο εργάζεται.

Επιπλέον, οι διαμεσολαβητές χρειάζεται να αναλύσουν τον τρόπο με τον οποίο τα ζητήματα που άπτονται του φύλου επηρεάζουν το *περιεχόμενο* που προκύπτει στις ειρηνικές διαμεσολαβήσεις. Για παράδειγμα, συχνά, οι γυναίκες αναλύουν με διαφορετικό τρόπο τη σύγκρουση, αλλά την λαμβάνουν άραγε εξίσου σοβαρά με τους άνδρες; Μία συμφωνία ισότιμης εξουσίας και πλούτου επηρεάζει τους ρόλους των γυναικών και των ανδρών; Όταν οι στρατιώτες αποστρατεύονται, αντιμετωπίζονται με κατάλληλο τρόπο οι ανάγκες γυναικών και ανδρών; Το ντοκιμαντέρ "[The Wajir Story](#)" της Dekha Ibrahim Abdi πραγματεύεται αυτά τα ζητήματα και τονίζει τον βασικό ρόλο της ανάλυσης των συγκρούσεων στη διαμεσολάβηση και τη θέση των γυναικών ως βασικών παραγόντων σε αυτή την προσπάθεια, διότι έχουν διαφορετικές οπτικές και πρόσβαση στην πληροφόρηση σε σχέση με τους άνδρες.

Εν συνεχεία, και οι διαμεσολαβητές πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι η σύγκρουση σε γενικές γραμμές αλλάζει το πλαίσιο και τους ρόλους των φύλων σε μία κοινωνία. Ενώ οι άνδρες τσακώνονται, οι γυναίκες αναλαμβάνουν νέους ρόλους στην οικονομική και πολιτική ζωή. Αμέσως μετά την επίλυση μιας διαφοράς, οι γυναίκες συχνά αρνούνται να επιστρέψουν στους παλιούς ρόλους των δύο φύλων. Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε στην Ευρώπη μετά τον [Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο](#). Οι διαμεσολαβητές πρέπει να το λάβουν υπόψη τους, όσον αφορά τον τρόπο διαμόρφωσης και εφαρμογής της συμφωνίας. Αγνοώντας αυτές τις κοινωνικές αλλαγές, ουσιαστικά επιλύεται μία σύγκρουση και γεννώνται άλλες τόσες.

Τέλος, όλα τα στοιχεία της διαδικασίας της διαμεσολάβησης μπορούν να διαμορφωθούν με βάση το φύλο: την διαμόρφωση του σκοπού, τη συμμετοχή, τον τόπο, την υλικοτεχνική υποστήριξη, τον χρόνο, τον καθορισμό του θεματολογίου κτλ. Το πιο βασικό πράγμα δεν είναι η προσήλωση σε αυστηρές φόρμουλες κατά την αναζήτηση σχεδιασμού μίας διαδικασίας που να λαμβάνει υπόψη της το φύλο, αλλά η διερεύνηση αυτού που μπορεί να γίνει σε μία δεδομένη κατάσταση.

Αντί να εργαστούμε με βάση τις ποσοτώσεις των δύο φύλων, επί παραδείγματι, μία διαδικασία μόνο με άντρες μπορεί να συνεχίσει να βασίζεται στο φύλο, εάν αμφισβητηθούν τα ζητήματα του πατριαρχικού τρόπου λήψης αποφάσεων. Επίσης, μία διαδικασία μόνο με γυναίκες μπορεί να μην βασίζεται στο φύλο, εάν, λόγου χάρη οι θρήσκες γυναίκες δεν έρθουν διότι δεν μπορούν να πάρουν μαζί τους το συνοδό τους.

Η αμφισβήτηση των πατριαρχικών προσεγγίσεων στη λήψη των αποφάσεων και η προσπάθεια χρήσης της διαμεσολαβητικής προσέγγισης, που δίνει χώρο σε όλους τους παράγοντες δεν συνεπάγονται προσπάθεια επίλυσης όλων των προβλημάτων σε πνεύμα απόλυτης συνεργασίας και χωρίς αποκλεισμούς. Αυτό θα ήταν αφελές και μη ρεαλιστικό. Από μία πρακτική προοπτική, η αρχηγία στην διαδικασία της διαμεσολάβησης είναι σημαντική, δεδομένου του αριθμού των συμμετεχόντων. Αλλά στον σύγχρονο κόσμο, ο τρόπος λήψης των αποφάσεων μας αφήνει περισσότερο χώρο για ομαδική λήψη από,τι τώρα. Και εάν οι ηγέτες χρειάζεται να λάβουν αποφάσεις για άλλους, πρέπει να είναι αντιπρόσωποι και να λάβουν υπόψη τους τις ανησυχίες όσων εκπροσωπούν. Πρέπει όχι μόνο να μιλούν, αλλά και να ακούνε. Να είναι τόσο υπάλληλοι όσο και αφεντικά, Το ζήτημα της πατριαρχίας δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με το να βάζουμε γυναίκες στις θέσεις ανδρών. Πρέπει επίσης να αμφισβητήσουμε τις βασικές αρχές της λήψης αποφάσεων από πάνω μέχρι κάτω. Πρέπει να εντάξουμε τις προσεγγίσεις γυναικών και ανδρών στην αντιμετώπιση των συγκρούσεων και να αυξήσουμε τον χώρο για την συνεργατική και προσανατολισμένη στην επίτευξη συναίνεσης διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Η τελευταία δημοσίευση της σειράς «[CSS Mediation Resources](#)» επικεντρώνεται στην διαμεσολάβηση και την ισότητα των δύο φύλων και προσφέρει πρωτότυπες ιδέες για το πώς πρέπει να διδαχθεί αυτό το θέμα. Το [Gender in Mediation: An Exercise Handbook for Trainers](#) είναι μία συλλογή 47 πρακτικών ασκήσεων που βοηθούν τους καθηγητές διαπραγμάτευσης και διαμεσολάβησης να κάνουν τα μαθήματά τους, να επικεντρώνονται περισσότερο σε ζητήματα που άπτονται της ισότητας των φύλων. Αντί να θέτει στο επίκεντρο την θεωρία ή τα κανονιστικά επιχειρήματα, αποσκοπεί να βοηθήσει τους

ανθρώπους να βιώσουν τι σημαίνει να αντιμετωπίζεις την πατριαρχία με διαφορετικό τρόπο.

Το [Mediation Perspectives](#) είναι μία περιοδική ανάρτηση ιστολογίου του CSS' [Mediation Support Team](#) και περιοδικών συντακτών. Κάθε ανάρτηση σχεδιάζεται για να τονίσει τη χρησιμότητα των προσεγγίσεων της διαμεσολάβησης στην αντιμετώπιση των βίαιων πολιτικών διαμαχών.

Ο Simon J. A. Mason είναι ανώτερος ερευνητής και επικεφαλής της Ομάδας Υποστήριξης της Διαμεσολάβησης (Mediation Support Team) στο Κέντρο Σπουδών Ασφαλείας (Center for Security Studies /CSS).

Για περισσότερες πληροφορίες για τα ζητήματα και τα γεγονότα που διαμορφώνουν τον κόσμο μας, επισκεφτείτε [ISN Security Watch](#) ή τις [πηγές μας](#).